

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Metsätalous toimii uhanalaistuvassa ja kuumenevassa maailmassa kiihdyttäen osaltaan molempia kriisejä. Strategian luvussa 2 ei riittävästi nosteta esiin näitä kriisejä tai tunnisteta metsätalouden osuutta luontokadon aiheuttajana ja ilmastokriisin ruokkijana. Siinä ei myöskään tunnisteta niitä mahdollisuuksia joita toimintatapojen muutoksella olisi näiden ympäristökriisien hillitsemiseksi.

Suomessa harjoitetulla metsätaloudella on merkittävä rooli monimuotoisuuden hupenemisessa. Myös metsätalouden ja erityisesti suurten hakkuumäärien vaikutus Suomen hiilinieluille ja sitä kautta ilmastotavoitteille jätetään strategiassa liian vähälle huomiolle. Vuoden 2021 nielujen romahtamisen jälkeen on selvää, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa esitetyt toimet metsien hiilinielun kasvattamiseen ilmastotavoitteiden vaatimalle tasolle ovat täysin riittämättömät.

Kansallinen vuoteen 2035 ulottuva strategia jää epäuskottavaksi ellei se kykene tunnistamaan alan roolia kriiseissä ja esittämään toimia metsätalouden kestävyys turvaamiseksi.

Luvussa 2.1.2 arvioidaan, että metsästä saatavat bioenergian tarve säilyy korkeana. Metsistä saatavan bioenergian ilmasto- ja ympäristövaikutuksiin ja käytettäviin jakeisiin tulee kiinnittää jatkossa entistä enemmän huomiota metsäpolitiikan tukijärjestelmien ja toimenpiteiden muotoilussa. Puubiomassan energiakäyttö tarvitsee selkeät reunaehdot jo siirtymäajalla ja tavoitepolun käytön lopettamiseksi. Tämä on edellytys maankäyttösektorin muiden (ilmasto- luonto ja innovaatio/arvonlisän kehitys) tavoitteiden saavuttamiselle ja taloudellisten riskien välttämiseksi nyt ja tulevaisuudessa.

Keskeinen ratkaisu on kiertotalouden kautta saatava arvonlisä. "Enemmän vähemmästä" tulisi näkyä konkreettisesti esimerkiksi siinä että energiakäyttöön meneviä sivuvirtoja tuodaan

materiaalikäyttöön ja tätä varten TKI-panoksia edistetään johdonmukaisesti. Kestävä hyvinvointi metsistä ei voi perustua entistä suurempaan raaka-aineiden kuluttamiseen vaan pikemminkin päinvastoin. Huoltovarmuuden vahvistamiseksi tarvitaan pitkäjänteisiä toimia, ja siksi siirtyminen energian tuotannossa puun polttoon edustaa ennen kaikkea laastariratkaisua. Jo kansainvälisen sääntelyn tiukentuminen ja omat ilmastositouksemme estävät tuudittautumisen ajatukseen että huoltovarmuus voisi perustua puun entistä suurempaan hyödyntämiseen.

Luvussa 2.2.1 "Sen sijaan puun tuotantoon ja metsien monipuoliseen käyttöön liittyvät taloudelliset tavoitteet ja näiden vaikutukset esimerkiksi maaseudun elinvoimaisuuteen, yrittäjyyteen ja huoltovarmuuteen ovat jääneet vähemmälle huomiolle."

Tämä on liian yksinkertaistava oletus tai kytkentä maaseudun elinvoimaisuuteen. Metsien rooli ja niiden tuottamat palvelut ja arvonlisä tulisi nähdä laajemmin kuin pelkkänä mahdollisuutena puuntuotantoon tai tehometsätalouteen. Ajatusta tulee laajentaa esimerkiksi luonnonhoitoon, luontomatkailuun ja ekologiseen yrittäjyyteen ja maaseutuelinkeinojen uudistamiseen ilmasto- ja luontotavoitteiden reunaehdot huomioiden.

Luvussa 2.2.2. kansalliset politiikat ei tunnisteta eri lakien vaikutuksia metsien käyttöön. Esimerkiksi ilmastolaki ohjaa hiilinielupolitiikkaa.

Luvussa 2.2.4 mainitaan, että tuontipuun osuuden vähetessä kasvaa nuoren metsän hoitohakkuista saatavan energiapuun merkitys energiaomavaraisuuden turvaamisessa.

Ongelmia on jo nyt liian nuorina uudistettavien metsien ja intensiivisten harvennusten ilmastovaikutusten vuoksi. Tähän tarvitaan kansallisia ohjauskeinoja, sillä tällaisenaan kehityskulku on ristiriidassa maankäyttösektorin muiden tavoitteiden kanssa.

On hyvä että luonnontuoteala on nostettu omaksi luvukseen.

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Ylätasolla liikkuva metsästrategialuonnos toistaa uskottavuutensa menettäneen käsitteen kestävästä metsätaloudesta kaavaillen yhä kasvavaan hyötyä ja talouskasvua metsistä.

Käytännössä Suomessa on epäonnistuttu metsätalouden kestävyden varmistamisessa, eikä uuden strategian visio voi toteutua ilman uskottavia monimuotoisuuden turvaavia ilmastomuutosta hillitseviä toimia. Ylätason strategia ei vakuuta että se pystyisi toteuttamaan visionsa metsien kasvavasta hyvinvoinnista.

Jyväskylän yliopiston tutkimusryhmä on aiemmin nostanut esiin strategioiden sisäisiä ja keskinäisiä ristiriitoja

(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1389934122000016?via%3Dihub#bb0105>).

Uusi metsästrategia ei vaikuta siltä, että se onnistuisi korjaamaan ongelmat kansallisten strategioiden keskinäisistä ja sisäisistä ristiriidoista.

“Visiossa korostetaan metsien suomalaisille tuottaman hyvinvoinnin lisäksi myös metsien omaa hyvinvointia. Vastuullisuus ja kestävyys ovat kantavina teemoina koko metsästrategiassa eli ihminen, talous ja ympäristö otetaan huomioon ja kannetaan vastuuta sosiaalisista, taloudellisista ja ympäristövaikutuksista. Strategia edistää vastuullista ja kokonaisvaltaista hyvinvointitaloutta.” s.20

Miten visio toteutuu että hyvinvointia metsistä tuotetaan kaikille suomalaisille jos metsien talouskäyttö ylikorostuu tavoitteissa yli esim. luonnonhoidon, suojelualueiden ja kansallispuistojen kehittämisen ja laajentamisen (esim. ennallistamistarpeet)? Edellä mainitut ovat tärkeitä BD-tavoitteiden saavuttamisen kannalta, mutta myös ilmastosyistä (sopeutuminen ja hillintä). Jos ongelmia ei tunnisteta ja rajata, niin miten niitä voidaan ratkaista?

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Nykyisellä lainsäädännöllä ja metsänhoitokäytännöillä osa luvun 3.2 päämääristä ja tavoitteista saattaa ruokkia luontokatoa ja ilmastokriisiä. Ellei monimuotoisuuden ja hiilinielujen turvaamista varmisteta, ei metsäala voi lähteä kestävästi uudistamaan ja monipuolistamaan tuotepaletiaan. Tässä luvussa tulisi tunnistaa rajat joiden sisällä kehityksen tulee tapahtua.

Tässä osiossa tulee selkeästi kertoa valtioneuvoston heinäkuussa 2022 sopimasta tavoitteesta edistää strategialla nielu- ja päästötavoitteiden sekä -veloitteiden saavuttamista. Nyt tätä tavoitetta ei ole mainittu strategian päämäärissä, mikä on valtioneuvoston sopimuksen vastaista ja vähentää valtioneuvoston hiilinielupolitiikan uskottavuutta.

(<https://valtioneuvosto.fi/-/1410837/valtioneuvosto-hyvakysi-maankayttosektorin-ilmastosuunnitelman>)

Päämäärissä puhutaan aktiivisesta ja monipuolistuvasta metsänhoidosta, joka lisää metsän kasvua ja tukee ilmastomuutoksen hillintää. Tämä päämäärä on osittain tutkimustiedon vastainen. Aktiiviseksi metsänhoidoksi voidaan laskea esimerkiksi harvennukset, jotka ovat nykykäytännöissä

liian intensiivisiä ja heikentävät metsien hiilivarastoja. Hiilinielujen -ja varastojen turvaamisen tulisi olla oma päämääränsä, jota tukemaan valitaan tehokkaimmat ja muiden ympäristötavoitteiden näkökulmasta kestävimät keinot.

Vaikka ilmasto- ja monimuotoisuusasioita käsitellään omissa strategioissaan ja suunnitelmissaan, niiden tulee olla keskiössä myös alaa ja toimintaa ohjaavassa metsästrategiassa. Alan uskottavuus on vaakalaudalla ellei haasteisiin pystytä vastaamaan käytännön tasolla.

Luonnoksessa tulisi tunnistaa reunaehdot joiden sisässä metsätaloutta pystytään kehittämään kestävämpään suuntaan. Luonnonsuojeluliiton mielestä strategialla ei tule ohjata valtion varoja luontokatoa ja ilmastokriisiä huonontaviin toimenpiteisiin.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Metsien kasvu -kärkihanke

Kärkihankkeen tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa metsien hiilinieluja. Siihen ei ole kuitenkaan nostettu maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelussa ja muussa tutkimuksessa esiin nostettuja tehokkaimpia toimia. Luonnonvarakeskuksen ja Pellervon taloustutkimuksen mukaan tällaisia keinoja ovat esimerkiksi jatkuvapeitteinen metsänkasvatus, lahopuun lisääminen, metsien kiertoajan pidentäminen ja metsäkadon hillintä. Suomen ilmastopaneelin raportin mukaan maltilliset hakkuut ovat tarpeen, jotta ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa. Nämä keinot eivät näy lainkaan tai riittävällä tavalla strategiassa ja sen toimenpiteissä.

Hanke kuulostaa yksipuoliselta. Pelkkään puuston kasvun lisäämiseen keskittyvät toimet tuntuvat tuulahdukselta menneiltä vuosikymmeniltä. Jalostus, metsitys, lannoitus, nopea uudistaminen, metsätiet ja tehokas nuorten metsien hoito ovat kuutiokasvuun tähtäviä keinoja, jotka saattavat kiihdyttää luontokatoa. Laajamittaiseen metsitykseen ei ole olemassa laajamittaisia joutoalueita.

Kaipaamme hankkeen toimenpiteiltä kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Ainoastaan niitä toimenpiteitä, jotka kasvun lisäksi turvaavat tai eivät heikennä monimuotoisuus-, ilmasto- ja vesistötavoitteita, tulisi edistää. Erityisen tärkeää on varmistaa, että metsäalan haitallisiin tukiin ei ohjata ainakaan nykyistä enempää varoja.

Monet kärkihankkeen toimet kuuluvat avohakkuumetsätalouden keinopalettiin, eikä jatkuvan kasvatuksen lisääminen näy uudessa metsästrategiassa. Marinin hallitusohjelman tavoitteena on "Edistetään monipuolisia metsien kasvatus- ja käsittelytapoja, mukaan lukien jatkuvapeitteinen

kasvatus, ilmastotavoitteet ja taloudelliset näkökulmat huomioon ottaen.” Myös uudessa EU:n metsästrategiassa jatkuvapitteinen kasvatus ja sen edistäminen oli esillä. Jatkuvan kasvatuksen edistämisen suhteen Suomen metsästrategia ei ole linjassa hallitusohjelman tai EU:n metsästrategian kanssa ja sitä tulee korjata. On kestäväntöntä että siirtymää jatkuvaan kasvatukseen hidastetaan rahoittamalla ja tukemalla jaksollisia metsänhoitomenetelmiä eri keinoin. Tilanteen tulisi olla päinvastainen.

Elonkirjoa talousmetsissä -kärkihanke

Vesien suojeletoimenpiteiden keskiössä tulee olla vesistöille haitallisista toimenpiteistä luopuminen ja niiden vähentäminen. Nyt toimenpiteenä esitetty ”Kehitetään keinoja ravinteiden ja hiilen kiinniottoon” pitää sisällään ajatuksen, että hiiltä ja ravinteita vapauttavia metsätalouden toimenpiteitä voidaan jatkaa. Pääpaino tulisi olla ravinteiden ja hiilen säilyttämisessä metsämaassa.

Huomionarvoista on, että edes toimenpiteen ”Lisätään metsien rakennepiirteitä” kohdalla jatkuvaa kasvatusta ei mainita.

Elonkirjon toimenpiteet vaikuttavat lähinnä pyrkimyksiltä kuin konkreettisilta toimenpiteiltä, painotus on ”kehitetään, edistetään, selvitetään” sen sijaan että tehdään ja vältetään/muutetaan/karsitaan haitallisia käytänteitä ja rakenteita. Tutkimus- ja seurantatietoa on jo saatavilla, joten näiden hankkeiden osalta tulisi esittää konkreettisia indikaattoreita, joilla ylätavoitteen toteutumista ja vaikuttavuutta voidaan mitata.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa esitetyt toimet eivät vastaa nykytilannetta, tai ole riittäviä metsänielun kasvattamiseksi. Hankkeissa täytyy pyrkiä alusta asti nielujen merkittävään kasvattamiseen vähintään vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen sekä EU:n LULUCF-asetuksen velvoitteiden vaatimaan määrään.

Metsäalan uudistuminen -kärkihanke

Hankkeessa mainitaan kansainvälinen vuorovaikutus. Luonnoksen mukaan ”E erityisen tärkeää on proaktiivinen vaikuttaminen EU- ja kansainvälisessä metsäpolitiikassa.” Vaikuttamistyö EU:ssa on tärkeää, mutta sen tulee olla tieteeseen perustuvaa sekä yhteisten tavoitteiden mukaista. Suomi ei voi uskottavasti toimia metsäosaamisen huippumaana, jos keskitymme vastustamaan metsätalouden kestävyysvarmistavia yhteisiä reunaehtoja. On tärkeää että metsäpolitiikka ei eristä itseään ilmasto- ja ympäristöpolitiikasta. Asioita on pystyttävä tarkastelemaan kokonaisuuksina.

On hyvä, että strategiassa mainitaan virkistyskäytön ja luontomatkailun toimintaympäristön vetovoimaisuuden parantaminen alueilla, joilla on kysyntää ja liiketoimintapotentiaalia. Elinvoimainen luonto on suuri vetovoimatekijä luontomatkailussa ja virkistyskäytössä. Potentiaalisia luontomatkailuun ja virkistyskäyttöön soveltuvia alueita ja maisemia ei tule turmella esimerkiksi avohakkuin. Strategian tulee muutenkin tukea metsien muitakin käyttömuotoja kuin metsätaloutta, johon strategia nyt voimakkaasti keskittyy.

Luonnonsuojeluliitto vastustaa metsä- ja biotalouspaneelin perustamista. Uuden paneelin sijaan on tarpeen vahvistaa nykyisten paneelien asemaa neuvoa-antavina ja riippumattomina tieteellisinä tahoina. Ilmasto-, luonto- ja kestävyyspaneeleissa on jo nyt jäsenenä metsäntutkimuksen ammattilaisia.

Toimenpiteinä on hankkia tutkittua tietoa ja seurantatietoa metsäalan vaikutuksista ympäristöön ja yhteiskuntaan, sekä pitkäjänteinen metsäntutkimus. Näiden lisäksi lisäksi meidän tulisi hyödyntää ja tunnistaa jo olemassa olevaa tietoa esimerkiksi metsätalouden vesistö-, luonto- sekä ilmastovaikutuksista alan ja käytäntöjen kehittämisessä.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Strategian vaikutustenarvio on hyvin yleisluontoinen ja ympäristöhaittojen osalta sitä voi pitää puutteellisena. Se tuo kuitenkin esiin, että monien toimien vaikutuksia ympäristöön ei voitu arvioida.

Kokonaisuutena strategia luottaa vahvasti vanhakantaisiin ratkaisuihin (esimerkiksi metsien hoidon tehostaminen) ja painottaa liian voimakkaasti metsätaloutta metsien muiden käyttömuotojen kustannuksella, vaikka strategian alussa kerrataan monia sellaisia trendejä ja tulevaisuudenkuvia, joihin vastaamiseksi nimenomaan tarvittaisiin uutta ja ennakkoluulotonta ajattelua. Metsätalouteen ja metsänhoitoon keskittyvän strategian laatiminen 2020-luvun maailmassa jättää esimerkiksi monet luontokatoon ja ilmastokriisiin liittyvät haasteet sivurooliin. Strategian perusteella on myös selvää, että Suomessa ei edelleenkään tunnusteta ja tunnusteta sitä, että metsien aktiivinen hoito ei ole ihmeläke kasvaviin hiilinieluihin.

Toopakka Liisa
Suomen luonnonsuojeluliitto ry